

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ
ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
наукowo-педагогічної роботи
Л.Є. Момотюк
« 01 » вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 23 «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Ступінь вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Київ
2022 рік

Робоча програма дисципліни «Фінанси підприємств» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», «31» серпня, 2022 року. – 28 с.

Розробник: Заїчко І. В, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСООА
Протокол від «31» серпня 2021 року № 1

©Заїчко І.В.
©НАСООА, 2022 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		5- й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень освіти: перший, (бакалаврський)	Лекції	
		34 год.	
		Практичні, семінарські	
		30 год.	
		Самостійна робота	
		56 год.	
		Вид контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни: набуття здобувачами вищої освіти теоретичних та практичних знань про розробку та впровадження підприємствами методів комплексного управління капіталом, фінансового планування за традиційними технологіями та технологією бюджетування, податкового планування, аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища, що формує економічну стратегію підприємства різних форм власності та організаційно-правових форм

2.2. Завдання (навчальні цілі) дисципліни сфокусовано на вивчення теоретичних основ функціонування галузі фінансів підприємств; вміння застосування окремих методів і положень фінансової науки; з'ясування сутності фінансових ресурсів підприємств, методів і джерел їх формування, організації фінансової діяльності підприємств; набуття навичок здійснення розрахунків грошових надходжень, прибутку і його розподілу, впливу оподаткування на використання прибутку, визначення потреби в обігових коштах, джерел фінансування відтворення основних виробничих фондів; оволодіння методами оцінки фінансового стану, фінансового планування, санації підприємств.

2.3. Очікувані результати навчання. Після вивчення навчальної дисципліни «Фінанси підприємства» здобувач повинен

знати:

тенденції та актуальні проблеми фінансів підприємств в Україні; нормативно-правову базу щодо організації діяльності та функціонування фінансів підприємств; основні параметри фінансової діяльності та фінансової роботи на підприємствах в Україні; механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах; напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності; застосовувати знання державної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.

вміти:

добирати та систематизувати інформацію економічного характеру для характеристики окремих проблем фінансів підприємства; готувати та презентувати результати роботи (зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців, зокрема до осіб, які навчаються; використовувати сучасні технології навчання; пояснювати та доносити до фахівців і нефахівців економічну інформацію, ідеї, проблеми, рішення; саморозвиватися і самовдосконалюватися; самостійно вирішувати завдання (в т.ч. демонструючи навички письмової роботи), працювати в команді, проявляти лідерські якості, відповідати за результати своєї діяльності, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття, бути критичним і самокритичним

2.4. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

2.5. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни

– наявність систематичних та ґрунтовних знань з компонентів професійної підготовки освітньої програми, зокрема: Фінанси, Історія економічної думки, Макроекономіка, Мікроекономіка, Основи економічної науки.

– володіння сучасними методами збору, обробки та аналізу фінансово-економічної інформації; елементарними навичками публічних виступів.

2.6. Програмні результати навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Основи організації фінансів підприємств та його фінансові ресурси.

Тема 1. Фінанси підприємств, сутність, функції, організація.

Поняття й сутність фінансів підприємств. Функції фінансів як внутрішня властивість і форма вияву їх сутності. Фінанси підприємств за умов формування ринкової економіки. Сфери фінансових відносин підприємств. Фінансові відносини між підрозділами підприємств, між суб'єктами господарювання, з державою, з банками, страховими компаніями.

Фінансові ресурси підприємств. Функції фінансів підприємств. Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств. Методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів. Внутрішні й зовнішні джерела. Власні, позичені та залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств.

Фінансові відносини та фінансова діяльність підприємств. Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність, самофінансування. Особливості організації фінансів залежно від форми власності, галузі економіки, організації бізнесу, сфери діяльності.

Фінансова діяльність підприємства. Регулювання та організація фінансової діяльності підприємств. Зміст, завдання та організація фінансової роботи на підприємствах.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2, 4, 8]

Допоміжна: [1, 2, 3, 5, 9, 13]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 7, 8]

Тема 2. Грошовий оборот. Організація грошових розрахунків.

Сутність і значення грошових розрахунків у діяльності підприємств. Принципи організації розрахунків.

Порядок відкриття підприємствами розрахункового, поточного, валютного, позичкового, депозитного та інших рахунків у банку. Використання коштів з розрахункового рахунку.

Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, акредитивами, векселями, платіжними вимогами.

Розрахунки за надання факторингових послуг підприємствам. Вимоги до їх проведення й сфера використання.

Готівково-грошові розрахунки на підприємстві та сфера їх застосування. Організація грошово-готівкових розрахунків.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій по розрахунках. Економічні й фінансові санкції у системі грошових розрахунків і платежів.

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств.

Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг). Фактори, які впливають на величину виручки. Особливості формування виручки від реалізації на підприємствах різних галузей економіки. Розрахунок та планування виручки.

Формування виручки від реалізації продукції в часі. Визначення моменту реалізації. Розподіл виручки від реалізації продукції. Формування валового й чистого доходу. Грошові надходження від іншої реалізації: основних засобів, матеріалів, нематеріальних активів, інші надходження.

Надходження від фінансових інвестицій: дивіденди від корпоративних прав, від державних цінних паперів. Проценти, нараховані підприємствам по депозитних рахунках. Надходження коштів від здавання в оренду основних фондів, від застосованих фінансових санкцій.

Бюджетні дотації, субвенції. Отримання фінансової допомоги. Страхіві відшкодування.

Рекомендована література:

Базова: [3, 5, 6]

Допоміжна: [3, 6, 7, 8]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9]

Тема 3. Активи підприємства: формування та оцінка

Поняття та склад майнового потенціалу підприємства. Майнові цінності суб'єктів господарювання. Майбутня економічна вигода.

Активи підприємства, їх сутність та класифікація. Ліквідність активів. Групування активів підприємств за рівнем ліквідності. Вартісна оцінка активів.

Необоротні активи: сутність, оцінка та ефективність використання у підприємствах. Характерні риси необоротних активів. Склад необоротних активів. Загальні характеристики необоротних активів. Додаткові характеристики необоротних активів. Незавершені капітальні інвестиції. Довгострокові фінансові інвестиції. Довгострокова дебіторська заборгованість. Інші необоротні активи. Основні засоби. Класифікація основних засобів.

Оборотні активи: сутність, склад та ефективність руху. Сутність і принцип організації оборотних коштів. Оборотні кошти як фінансові ресурси підприємств, вкладені в оборотні виробничі засоби і засоби обігу.

Власні і запозичені оборотні кошти, джерела їх формування.

Формування нормативу власних оборотних коштів як планової величини вкладень фінансових ресурсів підприємства у виробничі запаси, незавершене виробництво, інші елементи оборотних виробничих засобів і в готову продукцію. Методи нормування запасів сировини, матеріалів, палива, тари, запасних частин, незавершеного виробництва, готової продукції.

Планування та фінансування приросту нормативу власних оборотних коштів.

Поняття про раціональне використання оборотних коштів, показники ефективності використання оборотних коштів. Наднормативні запаси нормованих товарно-матеріальних цінностей та дебіторська заборгованість – основні канали позапланового відведення оборотних коштів. Контроль фінансової служби підприємства за раціональним використанням оборотних коштів.

Політика формування активів підприємства. Етапи процесу управління активами. Визначення потреби в окремих видах активів. Вихідні передумовами

обґрунтування політики формування активів. Визначення потреби в активах нового підприємства. Норми оборотних активів.

Оптимізація складу та оцінка вартості активів підприємств. Виробничий та операційний леверидж. Методи оцінки вартості сукупних активів підприємства як цілісного майнового комплексу. Балансова оцінка. Оцінка вартості заміщення. Ринкова оцінка. Оцінка за капіталізацією прибутку.

Рекомендована література:

Базова: [2, 3, 4, 6]

Допоміжна: [11, 12, 13, 15, 17]

Інформаційні ресурси: [1, 3, 9, 11, 12, 13]

Тема 4. Капітал підприємства: формування та оптимізація структури

Джерела фінансування активів підприємства. Самофінансування. Банківське кредитування. Бюджетне фінансування. Взаємофінансування господарюючих суб'єктів. Внутрішні джерела фінансування. Зовнішні джерела фінансування. Капітал підприємства, сутність і склад. Класифікація видів капіталу.

Характеристика власного капіталу, його склад. Переваги власного капіталу. складовими власного капіталу. Статті власного капіталу у «звіті про фінансовий стан» відповідно до розміру та організаційно-правової форми суб'єкту господарювання. Функції статутного капіталу. Початковий розмір статутного капіталу підприємства. Зареєстрований капітал. Пайовий капітал. Інший зареєстрований капітал. Внески до незареєстрованого статутного капіталу. Капітал у дооцінках. Додатковий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Неоплачений капітал. «Вилучений капітал». Сума власного капіталу як абстрактна вартість майна. Збереження та примножування власного капіталу як запорука реалізації головної мети підприємств. Сучасні компоненти капіталу.

Позиковий капітал. Переваги використання підприємствами позикового капіталу. Закономірності кругообігу капіталу в процесі відтворення як основа формування позикового капіталу. Класифікація видів та форм позикового капіталу. Довгострокові зобов'язання і забезпечення. Короткострокові зобов'язання та забезпечення. Поточна кредиторська заборгованість. Поточні забезпечення. Доходи майбутніх періодів. Інші поточні зобов'язання. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду.

Політика формування фінансової структури та визначення загальної потреби у капіталі. Фінансова структура капіталу. Цілі формування фінансової структури. Основні етапи процесу формування фінансової структури капіталу підприємства. Аналіз загального обсягу, складу та структури капіталу діючого підприємства. Внутрішні фактори, що впливають на політику формування фінансової структури капіталу. Зовнішні фактори, що впливають на політику формування фінансової структури капіталу. Непрямий метод визначення потреби в окремих видах капіталу підприємства.

Оцінка вартості та оптимізація фінансової структури капіталу. Напрями та послідовність оцінки вартості капіталу підприємства. Особливості оцінки вартості власного капіталу. Гранична (маржинальна) вартість капіталу. Цільова фінансова структура капіталу. Обґрунтована ринкова вартість підприємства.

Рекомендована література:

Базова: [3, 5, 6, 7, 8]

Допоміжна: [3, 4, 14, 19, 21]

Інформаційні ресурси: [1, 2, 6, 7, 10, 12]

Тема 5. Доходи, витрати та фінансові результати підприємств

Доходи підприємств та джерела їх формування. Виручка від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг. Практичне використання показника чистої виручки а у фінансовій звітності. Операційна діяльність підприємств: основна, фінансова та інвестиційна. Види доходів підприємства за видами діяльності. Основний вид доходу підприємства - дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Методи визначення моменту реалізації продукції: нарахування, касовий метод. Склад кінцевої ціни продажу продукції. Один з елементів роздрібною ціни - податок на додану вартість. Цінова політика підприємства. Класифікація витрат підприємства. Витрати із забезпечення контролю й розподілу ресурсів, а також витрати з мінімізації опортуністичного поведження усередині організації (опортуністичне поведження).

Собівартість продукції та поточні витрати підприємств. Трансакційні витрати. Використання економічних витрат під час обґрунтування управлінських рішень, щодо залучення та використання різноманітних ресурсів. Бухгалтерські витрати, що пов'язані з виробництвом та іншими видами діяльності підприємства. Витрати підприємства за видами діяльності згідно положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Склад виробничої собівартості продукції. Загальновиробничі витрати у складі собівартості продукції. Зміст основних елементів витрат виробничої собівартості продукції. Групи витрат, що не пов'язані безпосередньо з операційною діяльністю. Зміст інших статей витрат, що формують повну собівартість готової продукції. Групування витрат операційної діяльності за економічними елементами, які понесло підприємство в процесі своєї діяльності протягом звітного періоду за вирахуванням внутрішнього обороту. Визначення витратомісткості окремих видів ресурсів

Прибуток та фінансові результати. Фінансові результати як характеристика результативності роботи у певному періоді. Податковий, фінансовий та управлінський облік. Прибуток на рівні підприємства та суспільства. Прибуток як форма вираження результативності, ефективності роботи підприємства. Поняття економічного та бухгалтерського прибутку. Фінансовий результат. Поняття валового доходу. Загальний фінансовий результат від реалізації продукції (робіт, послуг, товарів). Чистий прибуток (збиток). Нерозподілений прибуток (чистий прибуток). Зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій (що впливають на збільшення або зменшення чистого прибутку, збитків підприємства) та інших подій.

Формування та розподіл прибутку підприємств. Групування основних факторів, що впливають на фінансові результати та прибуток підприємств. Етапи управління фінансовими результатами підприємств. Процеси формування та розподілу фінансовими результатами підприємств. Місце і роль операційного левериджу в забезпеченні механізму управління операційним прибутком. Визначення факторів, що формують операційний прибуток. Визначення напрямків

витрачання прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства. Схема розподілу чистого прибутку.

Оподаткування та податкова політика підприємств. Регулююча функція податків. Соціальна функція системи оподаткування. Зміст системи оподаткування суб'єктів господарювання. Класифікація податків та обов'язкових платежів підприємств. Види податків, що їх сплачують підприємства. Механізм і напрямки впливу оподаткування на фінансово-господарську діяльність.

Непрямі податки й особливості їх впливу на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Акцизний збір. Об'єкти оподаткування. Ставки акцизного збору. Порядок його обчислення.

Податок на додану вартість. Платники податку. Об'єкти оподаткування та визначення оподаткованого обороту. Пільги щодо податку. Порядок відшкодування сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби.

Прямі податки. Податок на прибуток підприємств. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську та інвестиційну діяльність підприємств.

Податок на нерухомість підприємств. Плата за землю. Податок з власників транспортних засобів. Місцеві податки й збори, які сплачують підприємства.

Обов'язкові відрахування підприємств у цільові державні фонди та їх вплив на фінансово-господарську діяльність. Особливості оподаткування суб'єктів господарювання в окремих сферах діяльності: комерційних банків, страхових компаній, інвестиційних компаній.

Рекомендована література:

Базова: [3, 4, 6, 7, 8,]

Допоміжна: [10, 15, 16, 19, 21]

Інформаційні ресурси: [4, 5, 7, 8, 9, 12]

Змістовий модуль 2. Регулювання фінансової діяльності підприємств

Тема 6. Кредитування підприємств

Кредитування як джерело залучення фінансових ресурсів підприємствами. Суб'єктивна необхідність участі банківських кредитів у господарському обороті підприємств. Кредитна система України. Комерційний банк і підприємство.

Види та порядок банківського кредитування. Договірні партнерські відносини підприємств з банками. Принципи кредитування. Короткотермінове кредитування в оборотні кошти і засоби обігу.

Кредитування підприємств комерційними банками в основні засоби (інвестиційні кредити). Реалізація принципів забезпеченості, строковості та поворотності кредитів в умовах ринкових відносин. Страхування кредитних ризиків. Процентна політика банків. Процентні по короткотермінових банківських кредитах як елемент витрат на виробництво. Використання фінансових ресурсів підприємств на сплату процентів за інвестиційні кредити банків. Методи обчислення ефективності банківських кредитів у складі фінансових ресурсів підприємств. Ефективність використання кредитних ресурсів та обґрунтування політики кредитування підприємств.

Рекомендована література:

Базова: [3, 5, 7, 8]

Допоміжна: [7, 10, 15, 18, 20, 22]

Інформаційні ресурси: [5, 6, 7, 8, 9]

Тема 7. Оцінка фінансового стану підприємства

Сутність, мета та завдання оцінки фінансового стану підприємства. Необхідність і значення оцінки фінансового стану підприємства. Фінансова діяльність як складова частина господарської діяльності спрямована на забезпечення планомірного надходження та витрачання грошових ресурсів. Основні характеристики фінансового стану підприємства. Види фінансового аналізу. Моделі, що застосовують у процесі аналізу фінансового стану підприємства. Показники фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки фінансового стану. Сутність ліквідності підприємства. Показники ліквідності та методика їх визначення. Оцінка показників ліквідності. Фактори, що впливають на стан ліквідності. Сутність платоспроможності. Фактори, що впливають на платоспроможність підприємств. Методика їх визначення. Оцінка показників платоспроможності.

Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Групи показників, що формуються із зовнішніх (поза підприємством) джерел інформації. Групи показників, що формуються за рахунок внутрішніх джерел інформації. Показники управлінського обліку. Фінансова звітність підприємства. Мета складання фінансової звітності. Джерела інформації для аналізу фінансового стану підприємства. Баланс (Звіт про фінансове становище) (форма № 1). Звіт про фінансові результати (форма № 2). Звіт про рух грошових коштів (форма № 3). Звіт про власний капітал (форма № 4). Примітки до фінансової звітності (форма № 5), дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, які деталізують окремі статті балансу.

Напрями та система показників оцінки фінансового стану підприємства. Фінансова стійкість підприємства, її сутність. Система показників фінансової стійкості підприємства, методика її розрахунку й оцінки.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Рекомендована література:

Базова: [2, 3, 4, 6, 8]

Допоміжна: [3, 6, 7, 8, 12, 13, 15, 17, 19]

Інформаційні ресурси: [1, 4, 5, 8, 9, 12]

Тема 8. Фінансове планування на підприємствах

Сутність, об'єкти, цілі фінансового планування. Зміст і завдання фінансового планування. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах. Об'єкти фінансового планування на підприємстві. Основні завдання фінансового планування на підприємстві. Принципи фінансового планування що розкривають характер та зміст цього виду управлінської діяльності. Вихідні передумови розробки фінансового плану підприємства.

Фінансове планування як суб'єктивний безперервний процес розробки й виконання планових завдань. Методи фінансового планування як конкретні

способи та прийоми розрахунків фінансових показників підприємства. Аналітичний, нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, оптимізаційний. економіко-математичного моделювання методи фінансового планування. Специфічні методологічні основи прогнозування. Показники виробничо-господарської діяльності планового періоду як вихідна база для фінансового планування.

Фінансовий план як складова частина бізнес-плану. Зміст та структура фінансового плану підприємства (баланс доходів і видатків). Різноманіття форм та особливостей розробки фінансових планів. Зміст стратегічного фінансового плану. Система управлінського контролю. Короткострокові, середньострокові, довгострокові (перспективні) та програмно-цільові фінансові плани. Бюджетування в процесі розробки фінансового плану. Види фінансових планів та бюджетів. Порядок їх розробки. Розрахунок показників дохідної і видаткової частини фінансового плану. Виконання фінансового плану. Зміст оперативного фінансового плану надходження коштів і здійснення платежів, його призначення.

Фінансовий контроль на підприємстві. Фінансовий контроль як організований на підприємстві процес перевірки виконання і забезпечення реалізації всіх управлінських рішень. Предмет фінансового контролю. Мета фінансового контролю Об'єкти фінансового контролю. види фінансового контролю. Функції фінансового контролю на підприємстві Характеристика принципів фінансового контролю на підприємстві. Методи фінансового контролю. Основні етапи організації фінансового контролю на підприємстві.

Рекомендована література:

Базова: [2, 3, 4, 5, 6, 7]

Допоміжна: [1, 2, 4, 5, 8, 12, 18]

Інформаційні ресурси: [3, 4, 7, 10, 11]

Тема 9. Банкрутство та фінансова санація підприємств

Фінансова криза на підприємстві та причини її виникнення. Життєвий цикл, кризові ситуації та антикризовий процес підприємства. Ідентифікація загроз неплатоспроможності (нездатність здійснювати фінансове забезпечення поточної виробничої діяльності) та банкрутства підприємства. Банкрутство як завершальна стадія фінансової кризи підприємств. Класифікація видів фінансових криз на рівні підприємств. Зовнішні фактори, що обумовлюють кризовий розвиток підприємств. Симптоми кризового розвитку підприємств. Внутрішні фактори, що обумовлюють кризовий розвиток підприємств. Симптоми та чинники (причини) настання кризового фінансового стану підприємства. Основні фінансові ознаки банкрутства.

Фінансові заходи упередження банкрутства. Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації. Антикризове фінансове управління, як складова частина загального антикризового управління підприємством. Основні завдання антикризового фінансового управління підприємством. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління підприємством.

Діагностика банкрутства. Проведення експрес-діагностики, фундаментальної діагностики та прогнозування з метою ідентифікації масштабів кризового фінансового стану підприємства. Класифікація системи показників-індикаторів кризового стану та загрози банкрутства підприємства. Основні цілі

фундаментальної діагностики кризового фінансового стану (банкрутства). Прогнозування розвитку кризового фінансового стану підприємства.

Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Мобілізація внутрішніх фінансових джерел санації. Державна фінансова підтримка санації підприємства. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника.

Фінансова санація підприємства. Фінансова стабілізація підприємства в умовах кризової ситуації за рахунок внутрішніх механізмів. Оперативні механізми фінансової стабілізації, що засновані на принципі «відсікання зайвого». Тактичні механізми фінансової стабілізації. Стратегічні механізми фінансової стабілізації залучення зовнішньої допомоги для виходу з кризового стану. Санація як цілеспрямовані лікувально-профілактичні заходи щодо оздоровлення організму. Основні етапи проведення санації здійснення санації, яка спрямована на рефінансування боргу підприємства, що не змінює статусу юридичної особи. Здійснення санації, яка спрямована на реструктуризацію (реорганізацію) підприємства, що пов'язано із зміненням його статусу юридичної особи. Вибір форми санації. Розрахунок ефективності санації. Визначення системи заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Ліквідаційна процедура у справі про банкрутство. Етапи ліквідаційної процедури. Функції фінансового управління в процесі здійснення ліквідаційних процедур під час банкрутства.

Рекомендована література:

Базова: [2, 3, 4, 7.]

Допоміжна: [4, 6, 7, 10, 13, 16, 19, 21, 22]

Інформаційні ресурси: [1, 3, 4, 6, 8]

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Змістовий модуль 1. Основи організації фінансів підприємств та його фінансові ресурси.				
Тема 1. Фінанси підприємств, сутність, функції, організація.	12	4	2	6
Тема 2. Грошовий оборот. Організація грошових розрахунків.	10	2	2	6
Тема 3. Активи підприємства: формування та оцінка	15	4	4	7
Тема 4. Капітал підприємства: формування та оптимізація структури	15	4	4	7
Тема 5. Доходи, витрати та фінансові результати підприємств	14	4	4	6
МКР	2		2	
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>68</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>32</i>
Змістовий модуль 2. Регулювання фінансової діяльності підприємств				
Тема 6. Кредитування підприємств	12	4	2	6
Тема 7. Оцінка фінансового стану підприємства	14	4	4	6
Тема 8. Фінансове планування на підприємствах	12	4	2	6
Тема 9. Банкрутство та фінансова санація підприємств	12	4	2	6
МКР	2		2	
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>52</i>	<i>16</i>	<i>12</i>	<i>24</i>
Усього годин	120	34	30	56

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи організації фінансів підприємств та його фінансові ресурси.		
1	<p style="text-align: center;">Тема 1. Фінанси підприємств, сутність, функції, організація.</p> <p style="text-align: center;"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінанси підприємств у загальній системі фінансів, їх сутність та характеристика. 2. Фінансові ресурси підприємств. Функції фінансів підприємств. 3. Фінансові відносини та фінансова діяльність підприємств. 4. Регулювання та організація фінансової діяльності підприємств 	4
2	<p style="text-align: center;">Тема 2. Грошовий оборот. Організація грошових розрахунків.</p> <p style="text-align: center;"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грошові потоки підприємств, їх сутність та класифікація 2. Грошовий оборот та грошові розрахунки в діяльності підприємств 3. Безготівкові операції та розрахунки 	2
	<p style="text-align: center;">Тема 3. Активи підприємства: формування та оцінка</p> <p style="text-align: center;"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та склад майнового потенціалу підприємства. 2. Активи підприємства, їх сутність та класифікація 3. Необоротні активи: сутність, склад, оцінка та ефективність використання у підприємствах. 4. Оборотні активи: сутність, склад та ефективність руху. 5. Політика формування активів підприємства. Визначення потреби в окремих видах активів. 6. Оптимізація складу та оцінка вартості активів підприємств 	4
	<p style="text-align: center;">Тема 4. Капітал підприємства: формування та оптимізація структури</p> <p style="text-align: center;"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела фінансування активів підприємства. Капітал підприємства, сутність і склад 2. Характеристика власного капіталу, його склад. 3. Позиковий капітал. 4. Політика формування фінансової структури та визначення загальної потреби у капіталі. 5. Оцінка вартості та оптимізація фінансової структури капіталу 	4

6	<p align="center">Тема 5. Доходи, витрати та фінансові результати підприємств</p> <p align="center"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доходи підприємств та джерела їх формування 2. Собівартість продукції та поточні витрати підприємств 3. Прибуток та фінансові результати 4. Формування та розподіл прибутку підприємств 5. Оподаткування та податкова політика підприємств 	4
Змістовий модуль 3. Регулювання фінансової діяльності підприємств		
	<p align="center">Тема 6. Кредитування підприємств</p> <p align="center"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кредитування як джерело залучення фінансових ресурсів підприємствами 2. Види та порядок банківського кредитування 3. Комерційне кредитування підприємств 4. Інші форми кредитних відносин 5. Ефективність використання кредитних ресурсів та обґрунтування політики кредитування підприємств 	4
	<p align="center">Тема 7. Оцінка фінансового стану підприємства</p> <p align="center"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, мета та завдання оцінки фінансового стану підприємства 2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства 3. Напрями та система показників оцінки фінансового стану підприємства 	4
	<p align="center">Тема 8. Фінансове планування на підприємствах</p> <p align="center"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність, об'єкти, цілі та завдання фінансового планування 2. Основні методи фінансового планування 3. Види фінансових планів та бюджетів. Порядок їх розробки. 	4
	<p align="center">Тема 9. Банкрутство та фінансова санація підприємств</p> <p align="center"><i>План:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова криза та банкрутство підприємств 2. Фінансові заходи упередження банкрутства. 3. Діагностика банкрутства підприємства 4. Механізми фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. 5. Фінансова санація підприємства 	4
	Разом	34

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1: Фінанси підприємств, сутність, функції, організація. 1. Поняття, суть та функції фінансів підприємств. 2. Суть, склад фінансових ресурсів та джерела їх формування 3. Організація фінансів підприємства та фінансова діяльність підприємства.	2
2	Тема 2: Організація грошових розрахунків підприємств. 1. Грошові розрахунки в діяльності підприємств. 2. Види рахунків, що відкриваються в установах банків. 3. Готівково-грошові розрахунки. 4. Поняття та структура основних фондів підприємства. 5. Знос та амортизація основних фондів. 6. Ефективність вкладення капіталу в основні фонди.	2
3	Тема 3: Необоротні активи: сутність, склад, оцінка та ефективність використання у підприємствах. 1. Поняття та склад майнового потенціалу підприємства. 2. Сутність необоротних активів 3. Оцінка та ефективність використання необоротних активів на підприємствах.	2
4	Тема 4: Оборотні кошти та їх організація на підприємстві. 1. Сутність і принцип організації оборотних коштів. 2. Формування нормативу власних оборотних коштів 3. Контроль фінансової служби підприємства за раціональним використанням оборотних коштів 4. Сутність основних засобів та їх відтворення. 5. Знос і амортизація основних засобів.	2
5	Тема 7: Капітал підприємства, сутність і склад. 1. Джерела фінансування активів підприємства. Капітал підприємства, сутність і склад 2. Політика формування фінансової структури та визначення загальної потреби у капіталі.	4
6	Тема 8: Формування і розподіл прибутку. Оподаткування підприємств. 1. Класифікація доходів за джерелами формування. 2. Система показників рентабельності. 3. Оподаткування підприємств.	4
7	Мкр 1	2
8	Тема 9: Кредитування підприємств. 1. Сутність, форми і види кредиту. 2. Фінансова робота підприємств з організації залучення банківських кредитів.	2
19	Тема 10: Оцінка фінансового стану підприємства 1. Інформаційне забезпечення та методи оцінки фінансового стану підприємств. 2. Напрями оцінки фінансового стану підприємства. 3. Оцінка прибутковості підприємства.	4
10	Тема 11: Фінансове планування на підприємствах. 1. Зміст та завдання фінансового планування. 2. Порядок розробки фінансових планів.	2
11	Тема 12: Фінансова санація та банкрутство підприємств. 1. Соціально-економічна сутність банкрутства, його роль у функціонуванні економіки. 2. Фактори виникнення банкрутства підприємств 3. Економічна сутність санації 4. Класична модель санації	2
12	Мкр 2	2
Разом		30

7. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1: Фінанси підприємств, сутність, функції, організація. 1. Основи організації фінансів підприємств 2. Грошові кошти, фінансові ресурси, грошові фонди підприємств.	6
2	Тема 2: Організація грошових розрахунків підприємств 1. Принципи організації розрахунків підприємств. 2. Форми безготівкових розрахунків. 3. Розрахунково-платіжна дисципліна. 4. Показники стану та ефективності використання основних фондів 5. Джерела фінансування відтворення основних фондів.	6
3	Тема 3: Оборотні, необоротні активи: сутність, склад, оцінка та ефективність використання у підприємствах. 1. Активи підприємства, їх сутність та класифікація. 2. Склад необоротних активів 3. Власні і запозичені оборотні кошти, джерела їх формування. 4. Планування та фінансування приросту нормативу власних оборотних коштів. 5. Показники стану та ефективності використання основних засобів. 6. Сутність і склад капітальних вкладень та джерела їх фінансування.	7
4	Тема 4 : Капітал підприємства, сутність і склад 1. Характеристика власного капіталу, його склад 3.3.Позиковий капітал 2. Оцінка вартості та оптимізація фінансової структури капіталу	7
5	Тема 5 : Формування і розподіл прибутку. Оподаткування підприємств. 1. Особливості формування і розподілу прибутку. 2. Факторний аналіз динаміки прибутковості.	6
6	Тема 6 : Кредитування підприємств 1. Види та порядок банківського кредитування. 2. Обґрунтування політики кредитування підприємств та ефективність використання кредитних ресурсів.	6
7	Тема 7 : Оцінка фінансового стану підприємства 1. Сутність, мета і завдання оцінки майнового стану підприємства. 2. Оцінка фінансової стійкості підприємства. 3. Мета оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. 4. Завдання оцінки прибутковості підприємства. 5. Оцінка ділової активності підприємства.	6
8	Тема 8 : Фінансове планування на підприємствах 1. Сутність і цілі фінансового планування 2. Оперативне фінансове планування. 3. Методи фінансового планування. 4. Фінансовий контроль на підприємстві.	6
9	Тема 9 : Фінансова санація та банкрутство підприємств 1. Заходи з упередження банкрутства. 2. Індикатори ймовірності банкрутства господарського суб'єкта. 3. Роль антикризового менеджменту й фінансового аналізу у попередженні краху підприємств 4. Розробка плану санації	6
	Разом	56

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як:

1. Робота в малих групах - структурування семінарських занять за формою і змістом, що створює можливості для участі кожного здобувача в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування.

2. Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів. Найбільший ефект може бути досягнутий, якщо на практичне заняття буде запрошений фахівець-практик з питання, що винесено на обговорення. Цей метод активізації застосовується з питань, що мають проблемний характер.

3. Метод мозкового штурму – в процесі узагальнення результатів аналізу.

4. Кейс-технології – це розгляд реальної фінансово-економічної проблеми чи ситуації, що може виникнути у керівника або фінансового менеджера на підприємстві чи у фінансовій установі. У стислій формі кейс подає основні деталі ситуації та ілюструє їх розмитість та складність. Кейс-метод має багато спільного з обговоренням статей, ситуаційними вправами з публічною фінансовою звітністю, діловими іграми. Центр уваги переміщується на розвиток навичок з аналізу і прийняття рішень.

5. Ділові ігри – форма активізації здобувачів вищої освіти, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій. Її можна визначати як імітацію господарської або іншої діяльності підприємства чи фінансової установи на ринку фінансових послуг. Основна відмінність ділових ігор від інших методів полягає в тому, що в них на наявному матеріалі і фінансовій звітності послідовно створюваних і розв'язуваних спеціальними зусиллями учасників гри ситуацій відтворюються моделі професійної фінансової діяльності.

6. Ситуаційні завдання – одна з найбільш ефективних і доступних з точки зору організації навчального процесу форм активних методів навчання. Суть його полягає у виявленні ситуації на певний момент функціонування конкретної фінансово-економічної системи (фінансова установа). Завдання здобувачів вищої освіти – комплексний аналіз і прийняття рішення у пошуку варіанта вирішення поставленого завдання. Предметом моделювання ситуації можуть бути: економічні та фінансові процеси, наслідки їх трансформації; фінансово-економічні розрахунки (обґрунтування оптимальних рішень); наслідки прийняття управлінських рішень (зміна обсягу та напрямів діяльності, розширення ресурсного фінансового потенціалу). Залежно від мети навчання і методичних підходів до розробки ситуацій можна застосовувати: а) прості ситуаційні завдання, що пов'язані з матеріалом однієї теми або блоком тем однієї дисципліни; б) комплексні ситуаційні завдання, які пов'язані з матеріалами декількох різноманітних тем курсу або інших дисциплін; в) проблемні ситуаційні завдання – задачі, що не мають однозначного рішення і вимагають творчого застосування раніше засвоєних принципів і методик.

В процесі формування висновків по результатах аналізу прививаються навички комплексного сприйняття фінансово-економічної ситуації, активного використання синтезу й аналізу, індукції та дедукції.

Активізація вивчення теоретичних аспектів дисципліни відбувається шляхом виконання самостійної роботи, активізація набуття практичних навиків – шляхом виконання індивідуальних завдань.

Відповідно до Положення про організацію навчання студентів НАСОНА за індивідуальним графіком, здобувача 3 курсу першого (бакалаврського) рівня у разі неможливості відвідувати заняття з поважних причин, що підтверджено відповідними документами, мають змогу отримати індивідуальний графік навчання, що дає їм право, визначеним у п.2.2 Положення, бути відсутніми на лекційних, семінарських та практичних заняттях та передбачає самостійне опрацювання студентом навчального матеріалу з відповідних дисциплін.

Студент, який має право на індивідуальний графік навчання, протягом перших двох тижнів нового семестру складає графік за визначеною формою (додаток 2 до Положення), погоджує його з викладачем дисципліни.

Здобувачі, що навчаються за індивідуальним графіком повинні своєчасно та в повному обсязі виконувати завдання поточного і модульного контролів на платформі Moodle. Виконання індивідуального графіку навчання є підставою для допущення здобувача до екзаменаційної сесії на загальних підставах.

Консультації здобувачів вищої освіти, які мають індивідуальний графік навчання, здійснюється за семестровим графіком консультацій викладача. Окремий час консультації цих здобувачів не передбачено.

За виконання індивідуального графіку навчання відповідає здобувач вищої освіти.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль модульний контроль, (розв'язання тестових та ситуаційних завдань на платформі Moodle), підсумковий контроль.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- статті, тести, реферати по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи здобувачів вищої освіти на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Поточний контроль: основними формами є відповіді здобувачів вищої освіти на практичних заняттях, розв'язання тестових та ситуаційних завдань (в т. ч. на платформі Moodle). Здобувач може отримати максимально по 5 балів за виконання завдань по кожній темі (письмові відповіді на вибіркове питання до самостійного вивчення; розв'язання тестових завдань; розв'язання ситуаційних завдань).

Модульний контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля. Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Частота проведення цього виду контролю з дисципліни «Фінанси підприємств» визначена двома змістовими модулями протягом навчального семестру. Здобувач може отримати максимально 20 балів за виконання завдань двох модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль з дисципліни «Фінанси підприємств» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового **екзамену** в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю (усна, письмова, комбінована, тестування тощо), зміст і структура контрольних завдань, критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома здобувачів на першому занятті. Здобувач може отримати максимально 30 балів на **екзаміні**.

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН та Положення про академічну доброчесність у НАСОН у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

Оцінювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти за видами:

Вид контролю	Вид навчальної діяльності	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на практичних заняттях, у т.ч.:	
	доповідь з презентацією за тематикою питань самостійного вивчення дисципліни (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді)	за кожну презентацію максимум 5 балів
	захист практичного завдання розрахункового характеру	максимум 5 балів
	усне опитування, участь у навчальній дискусії, розв'язок практичних завдань	за кожну правильну відповідь 1 бал
	тестування по темі (за одне тестове завдання)	максимальна оцінка – 1 бал
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульна контрольна робота 1	максимальна оцінка – 10 балів
	Модульна контрольна робота 2	максимальна оцінка – 10 балів
ДОДАТКОВА ОЦІНКА	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, виконання наукових досліджень тощо.	Згідно з рішенням кафедри

Рекомендована оцінка видів навчальної діяльності здобувачів

№ п/п	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали
Обов'язкові бали		
1.	Виступ на семінарському занятті, участь в обговоренні питань семінару	0-5 балів
2.	Виконання та захист практичних завдань	0-5 балів
3.	Розв'язування задач, виконання вправ	0-5 балів
4.	Виконання модульних контрольних робіт	0-10 балів
5.	Підсумковий контроль	0-30 балів
6.	Інші види робіт, передбачені навчальною програмою	Згідно з розробленими критеріями на кафедрі
За вибором здобувача		
1.	Підготовка письмового реферату (не більше одного з дисципліни)	1-7 балів
2.	Участь у турі олімпіади ВНЗ	7 балів
3.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	7 балів
4.	Участь у конкурсі студентських наукових робіт	8 балів
5.	Участь у всеукраїнській предметній олімпіаді	10 балів
Заохочувальні бали		
1.	Отримання авторського свідоцтва або патенту на винахід за напрямом навчальної дисципліни	20 балів
2.	Публікація статті у фаховому виданні за напрямом навчальної дисципліни	15 балів
3.	Призове місце на Всеукраїнській предметній олімпіаді	20 балів
4.	Призове місце на університетській предметній олімпіаді	10 балів
5.	Заохочувальні бали за творчий підхід до навчання	1-5 балів

Система оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Всього			
T1	T2	T3	T4	T5	мкр 1	T6	T7	T8	T9	мкр 2	70	30	100
5	5	10	5	5	10	5	5	5	5	10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється за такими рівнями і критеріями:

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка
90 – 100	Здобувач демонструє бездоганні, повні і міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Має знання сучасних технологій та методи розрахунків даної дисципліни. Під час навчання при проведенні практичних занять, при виконання індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення з 100- бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Власні пропозиції з здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання які він отримав при вивчення інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносять до	Відмінно (A)

	питань, що стосуються дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, або здобувач проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.	дисципліни яка вивчається.	
82-89	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Може самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи розрахунків даної дисципліни. При виконанні індивідуальних/контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпне пояснення.	Достатній Забезпечує здобувач у самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюється порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни.	Добре (B)
74-81	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань. Помилки у відповідях не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних/контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни що вивчається.	Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.	Добре (C)
64-73	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, що передбачений програмою дисципліни та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни	Задовільно (D)
60-63	Здобувач має певні знання, передбачені програмою дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних	Середній Є мінімально допустимий у всіх складових програми дисципліни	Задовільно (E)

	положень, здобувач з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.		
35-59	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчання дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	Низький Не забезпечує реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни	Незадовільно з можливістю повторного складання (F)
0-34	Здобувач повністю не виконав вимог програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.	Незадовільний Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслив мету та завдання дисципліни	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (FX)

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Фінанси підприємств» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач І. В. Заїчко. Київ: НАСОА, 2022. 92 с. URL:
2. Методичні рекомендації для підготовки до практичних, семінарських занять з дисципліни «Фінанси підприємств» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач І. В. Заїчко. Київ: НАСОА, 2022. 37 с.
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Фінанси підприємств», Галузь знань 07 «Управління та адміністрування», Напрями підготовки: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач І. В. Заїчко – К.: НАСОА, 2022. – 33 с.
4. Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
2. Венгер В. В. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.

3. Власова Н. О., Міщенко В. А., П'ятак Т. В., Кочетова Т. І., Котлярова А. В. Фінанси підприємств: підручн. за наук. ред. проф. Власової Н.О. Х.: Світ Книг, 2018. 437 с.
4. Гаватюк Л. С. Фінанси підприємств у схемах і таблицях: навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 111 с.
5. Кремень О. І., Кремень В. М. К. Фінанси: навч. посіб. для ст-ів ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
6. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О.Й, Чубка О.М. Фінанси підприємств: підручн. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с
7. Любенко Н. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 262 с.
8. Нікола С. О. Н631 Фінанси підприємств : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 206 с.

Допоміжна

1. Romanchenko I., Prokopenko A., Zaichko I., Prokopenko I., Rybalko P., Bobrovytska S., Kyselyova O. Methods Of Introducing Information Technologies Into The Educational Process Of Higher Education Institutions Of Ukraine. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.21 №5, May 2021. Pp. 16-22.
2. Zaichko I. V. An assessing the role of public financial policy in the field of culture. *Економічні горизонти*. 2020. № 4 (15). С. 4-15
3. Zaichko I. V. Methodical provision of financial security assessment of the state. *Економічні горизонти*. 2020. № 1(12). С. 15–26.
4. Zaichko I., Vysotska M., Miakyshevska O., Kosmidailo I., Osadchuk N. Modelling of public financial security and budget policy effects. *Journal of Computer Science and Network Security*. Vol. 21. № 9. September 2021. P. 239-246.
5. Бовш Л. А. Заїчко І. В., Безпека держави в контексті формування сприятливих умов господарювання економічних суб'єктів. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2016. Вип. 1(5). С. 11 -17.
6. Бондарук Т. Г., Бондарук І. С. Державне регулювання розвитку малого бізнесу і його соціальної відповідальності. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2019. №3. С. 111 -119.
7. Бондарук Т. Г., Заїчко І. В., Бондарук І. С. Діагностика стану фінансів підприємства та його інвестиційної привабливості в системі фінансового менеджменту. *Науковий вісник Державної академії статистики, обліку і аудиту*. 2022. № 1-2. С.62-75. doi: 10.31767/nasoa.1-2-2022.08.
8. Вербівська Л. В., Заїчко І. В., Тимченко Т. М. Управління інвестиційно-інноваційними ресурсами підприємств в реаліях цифрової економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. № 2. 2022. С. 67-73.
9. Заїчко І. В. Бюджетна політика в системі забезпечення фінансової безпеки : дис. ...канд. екон. наук : 08.00.08. Чернівці, 2020. 265 с.
10. Заїчко І. В. Бюджетне регулювання та бюджетна політика. Теоретичні засади бюджетної політики. *Фінансова система України: актуальні проблеми розвитку* : колективна монографія. Умань : ВПЦ «Візаві», 2009. С. 80-111.

11. Заїчко І. В. Заїчко В. І. Правові аспекти діяльності та роль фінансового менеджменту підприємств в умовах війни. «*Science and Practice: Implementation to Modern Society*»: матеріали 12-ї Міжн. наук.-практ. конф. (Manchester, May 6-8, 2022). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2022. С. 538-542.
12. Заїчко І. В. Оцінка ролі бюджетної складової у фінансовій безпеці. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2019. №3-4 (28). Р. 205-213
13. Заїчко І. В. Оцінка стану фінансових ризиків підприємств та управління ними. *Економічні проблеми сучасності та концепція сталого розвитку держави та регіонів* : матеріали Міжн. наук.-практ. конф., 21 грудня 2019 р. Львів : ГО «Львівська економічна фундація», 2019. С. 40-44.
14. Заїчко І. В. Роль бюджетної політики в забезпеченні фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. *Наукові праці НДФІ*. 2010. №1(50). С. 47-56.
15. Заїчко І. В. Фінансова стійкість підприємств як інструмент реалізації фінансової безпеки. *Молодий вчений*. 2019. №10. С. 651-656.
16. Заїчко І. В. Оцінка зарубіжного досвіду реалізації бюджетної політики у сфері міжбюджетних відносин. *Статистика України*. 2018. Вип. №1 (80). С. 40-46.
17. Заїчко І. В., Білошкурська Н. В. Нормативно-правове та методичне підґрунтя визначення рівня забезпечення і регулювання фінансової безпеки підприємств та держави. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/991>
18. Богріновцева Л. М., Ключка О. В. Моделі ціноутворення фінансових опціонів як інструментів хеджування ризиків. *Бізнес Інформ*. 2019. № 2. С. 390-395.
19. Мальська М. П., Білоус С. В. Менеджмент організацій: теорія та практика: навч. посіб. Київ : SBA-print, 2020. 190 с.
20. Пігуль Н.Г. Сутність та значення санації підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економіка та суспільство*. 2019. № 20. С. 359-365.
21. Фінансовий менеджмент : підручн. / за заг. ред. М.І. Крупки, [М.І. Крупка, О.М. Ковалюк, В.М. Коваленко та ін.]. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 438 с.
22. Фінансовий ринок : підручн. Т. 1 / кер. авт. кол. і наук. ред. Ю.М. Коваленко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 442 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
4. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Офіційний веб-сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua/>
7. Офіційний портал Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>

8. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/>
9. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>
11. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: <https://ufin.com.ua/>
12. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/>
13. Сайт Асоціації українських банків. URL: <https://aub.org.ua/>